

Lublin, dnia 3 grudnia 2014 r.

Fundacja Wolność od Religii
ul. Fryderyka Chopina 41 lok. 2
20-023 Lublin

Pan
Wojciech Szczurek
Prezydent Miasta Gdyni
Urząd Miasta Gdyni
al. Marszałka Piłsudskiego 52/54
81-382 Gdynia

Pani
Elżbieta Wasilenko
Pomorski Kurator Oświaty
Kuratorium Oświaty w Gdańsku
ul. Wały Jagiellońskie 24
80-853 Gdańsk

dot. udziału przedszkolaków w mszy w obrzędku rzymskokatolickim w czasie realizacji podstawy programowej

Szanowny Panie,

działając w imieniu Fundacji Wolność od Religii z siedzibą w Lublinie uprzejmie informuję, że w ostatnim czasie, na prośbę rodziców, w ramach naszych działań statutowych, podjęliśmy interwencję w sprawie zorganizowania dla dzieci uczęszczających do Przedszkola nr 13 w Gdyni przy ul. Widnej 15 udziału w mszy w obrzędku rzymskokatolickim w dniu 9 października 2014 r. o godz. 10.00, podczas realizacji podstawy programowej. W związku z podjętą interwencją otrzymaliśmy od Dyrektora przedszkola, Pani Elżbiety Smolnej, pismo z dnia 28 października 2014 r., które uznaję za całkowicie niesatysfakcjonujące, jako że nie odnosi się ono do szeregu zasygnalizowanych przez nas w naszym piśmie z dnia 16

października 2014 r. pytań i kontrowersji. Całość dotychczasowej korespondencji przekazuję w załączeniu.

W pierwszej kolejności daleko idące **wątpliwości Fundacji budzi utożsamianie nauki religii z udziałem w mszy** – problem ten Dyrektor Przedszkola nr 13 w Gdyni zdaje się omijać posługując się enigmatycznym stwierdzeniem o udziale dzieci „*w zajęciach religii na terenie parafii rzymskokatolickiej*”. Przepisy obowiązującego prawa stanowią wyłącznie o możliwości nauczania religii wychowanków publicznych przedszkoli – np. art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r., nr 231, poz. 1965 ze zm.), art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 ze zm.), art. 12 ust. 1 konkordatu z dnia 28 lipca 1993 r. między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską (Dz. U. z 1998 r., nr 51, poz. 318), przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. nr 36, poz. 155 ze zm.) – choć wskazać na marginesie należy, że przepisy te nie współgrają z przepisami Konstytucji RP, gdyż zgodnie z jej art. 53 ust. 4 „*religia kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej może być przedmiotem nauczania w szkole przy czym nie może być naruszona wolność sumienia i religii innych osób*”.

W ocenie Fundacji, kwestia nauczania religii jest sprawą całkowicie odrębną od udziału w uroczystościach religijnych, a ściślej – z prawnej możliwości organizowania na terenie publicznego przedszkola nauczania religii nie można wyciągać wniosku o dopuszczalności organizowania przez wychowawców czy dyrekcję placówki przedszkolnej zbiorowego udziału dzieci w mszy w ramach realizacji podstawy programowej. Co się wiąże z powyższym – wyrażonej jednorazowo przez rodziców zgody na uczestniczenie dziecka w nauce religii organizowanej na terenie przedszkola nie sposób interpretować jako zgody na uczestniczenie we wszelkich uroczystościach religijnych, w szczególności organizowanych poza placówką przedszkolną (w tym przypadku na terenie parafii rzymskokatolickiej).

Nadto, sposób zorganizowania udziału dzieci uczęszczających do Przedszkola nr 13 w Gdyni w uroczystościach o charakterze religijnym budzi wątpliwości Fundacji w zakresie zgodności z przepisami, przywołanego już wyżej, Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach, jak również przepisami Rozporządzenia Ministra Edukacji

Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. nr 61, poz. 624 ze zm.). W szczególności należy mieć na względzie, że przepisy Rozporządzenia w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach jasno określają wymiar zajęć nauczania religii w przedszkolu (§ 8 ust. 1 tego rozporządzenia), zaś przepisy Rozporządzenia w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół – maksymalny czas trwania zajęć prowadzonych dodatkowo, w tym nauki religii (§ 6 ust. 3 tego Rozporządzenia). Zorganizowanie udziału wychowanków przedszkola w mszy obrządku rzymskokatolickiego w dniu 9 października 2014 r. z pewnością spowodowało przekroczenie tych wymiarów.

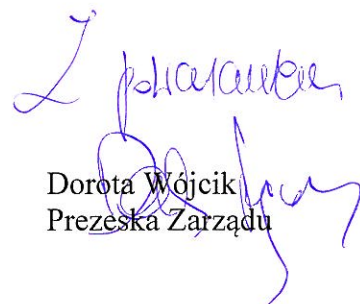
Równocześnie budzi zastrzeżenia Fundacji sam fakt organizowania udziału przedszkolaków w uroczystościach/praktykach religijnych w czasie przeznaczonym na realizację podstawy programowej wychowania przedszkolnego, określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r., poz. 977 ze zm.). Celem wychowania przedszkolnego w świetle owej podstawy programowej nie jest ukształtowanie u dziecka określonego światopoglądu, m. in. poprzez organizowanie mu udziału w uroczystościach religijnych.

Pragnę przy tym podkreślić, że kwestia udziału dzieci w uroczystościach/praktykach religijnych w czasie przeznaczonym na realizację podstawy programowej była już przedmiotem wcześniejszych interwencji Fundacji w przypadku uczniów szkół. Jak wynika z otrzymanego przez Fundację pisma Dyrektora Departamentu Kształcenia Ogólnego i Wychowania Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 3 listopada 2014 r., „wszelkie zajęcia wykraczające poza realizację podstawy programowej, a więc m. in. udział uczniów w uroczystościach kościelnych, powinny odbywać się za zgodą rodziców (...) Dyrektorzy powinni za każdym razem zaznaczyć dobrowolność udziału w tych praktykach uczniów i nauczycieli”.

Niezależnie od powyższego, zdaniem Fundacji, samo organizowanie udziału przedszkolaków (a więc dzieci w wieku 3-5 lat) w uroczystościach o charakterze religijnym przez **publiczną placówkę przedszkolną** powodować może nieuprawnione różnicowanie sytuacji dzieci, których rodzice wyznają, jak większość społeczeństwa, wiarę

rzymskokatolicką oraz dzieci, których rodzice są niewierzący lub też są wyznawcami innej religii. Nie sposób bowiem oczekiwać od człowieka w tym wieku, aby rozumiał on, z jakich względów większość jego rówieśników jest „zabierana” przez wychowawców w czasie trwania zajęć poza teren przedszkola, podczas gdy on musi pozostać (sam lub w nielicznym gronie dzieci) w przedszkolu. Trudno taką sytuację uznać za korzystną dla dziecka, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że u jej podstaw leży tylko i wyłącznie okoliczność wyznawania przez jego rodziców innego światopoglądu niż większość społeczeństwa. Przemawia to, w ocenie Fundacji, za **uznaniem tego rodzaju praktyki za przejaw dyskryminacji**, będącej nie do pogodzenia z podstawowymi zasadami konstytucyjnymi, w tym z zasadą demokratycznego państwa prawnego oraz zasadą wolności sumienia i religii. Równocześnie, mając na uwadze opisaną wyżej sytuację dziecka nieuczestniczącego we mszy wspólnie z innymi dziećmi, praktyka taka stanowi pewnego rodzaju presję na rodziców osób niewierzących czy innego niż rzymskokatolickie wyznania, co jest nie do pogodzenia z prawem rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami (art. 48 ust. 1 Konstytucji RP) oraz zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniami (art. 53 ust. 3 Konstytucji RP).

Z uwagi na powyższe, niniejszym proszę o podjęcie stosownych działań ukierunkowanych na należyte wyjaśnienie, czy opisana wyżej praktyka organizowania udziału przedszkolaków, w czasie przeznaczonym na realizację podstawy programowej, w uroczystościach o charakterze religijnym pozostaje w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności zasygnalizowanymi powyżej. Równocześnie, wobec braku jasnej i wyczerpującej odpowiedzi ze strony Dyrekcji Przedszkola nr 13 w Gdyni na postawione w piśmie z dnia 16 października 2014 r. pytania i wątpliwości, zmuszeni jesteśmy do ich ponowienia, oczekując, że uzyskamy na nie, za Państwa pośrednictwem, należyta odpowiedź. Prosimy o pisemne poinformowanie Fundacji o podjętych działaniach i ich wynikach.

Dorota Wójcik
Prezeska Zarządu

W załączeniu:

- 1) kopia pisma Fundacji do p. Elżbiety Smolnej – dyrektor Przedszkola nr 13 w Gdyni z dnia 16 października 2014 r.,
- 2) kopia pisma p. Elżbiety Smolnej – dyrektor Przedszkola nr 13 w Gdyni do Fundacji z dnia 28 października 2014 r.,
- 3) kopia pisma p. Anny Wesołowskiej – dyrektor Departamentu Kształcenia Ogólnego i Wychowania MEN do Fundacji z dnia 3 listopada 2014 r.

Lublin, 16.10.2014 r.

Fundacja Wolność od Religii
ul. Fryderyka Chopina 41/2
20-023 Lublin
KRS: 0000403073

mgr Elżbieta Smolna
Dyrektor
Przedszkola Nr 13 w Gdyni
ul. Widna 15
81-649 Gdynia

Szanowna Pani,

otrzymaliśmy informację od rodziców dzieci uczęszczających do Przedszkola Nr 13 w Gdyni, iż w dniu 09.10.2013, o godz. 10:00 tj. podczas realizacji podstawy programowej zorganizowali Państwo zajęcia dla wszystkich dzieci w postaci udziału we mszy rzymskokatolickiej. Według otrzymanych przez nas informacji wyłącznie najmłodsze dzieci zostały zwolnione z udziału w tym wydarzeniu.

W związku z powyższym zwracam się z prośbą o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

- czy rodzice, którzy nie wyrazili zgody na uczestnictwo ich dzieci w lekcjach religii, musieli poinformować wychowawcę/dyrektora o jednoczesnym braku zgody na uczestnictwo w zaplanowanej mszy?
- czy rodzice, którzy wyrazili zgodę na uczestnictwo ich dziecka w lekcjach religii zostali poproszeni o wyrażenie zgody na uczestnictwo we mszy?
- na jak długo przed wydarzeniem – mszą – rodzice zostali poinformowani o możliwości złożenia deklaracji o nieuczestniczeniu bądź uczestniczeniu ich dziecka we mszy?
- w jaki sposób ta informacja została przekazana rodzicom?
- w jaki sposób zaplanowali Państwo zajęcia dzieciom, które nie uczestniczyły we mszy?

Fundacja wyraża wątpliwość, czy dyrekcja przedszkola wykazała się należytą troską o uczucia dzieci nieuczęszczających na lekcje religii. W Konstytucji RP art. 53 punkt 6 określa, iż **„Nikt nie może być zmuszany do uczestniczenia ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych”**. Ponadto w myśl art. 2 Konstytucji Polska jest „demokratycznym państwem

Przedszkole Nr 13

Ul. Widna 15
Gdynia 81 - 543
Tel. / Fax.: 624 05 03
e-mail przedszkole@przedszkole13.edu.pl

P13/0114/39/2014

Gdynia, dn. 28.10.2014 r.

Pani Dorota Wójcik
Prezes Zarządu
Wolność od Religii
Ul. Fryderyka Chopina 41/2
20-023 Lublin

Szanowna Pani,

Odpowiadając na pismo z dnia 16 października 2014 r. dotyczące udziału dzieci z Przedszkola nr 13 w Gdyni w zajęciach religii na terenie parafii rzymskokatolickiej uprzejmie informuję:

Udział dzieci w zajęciach religii w Przedszkolu nr 13 w Gdyni organizowany jest zgodnie z przepisami obowiązującego prawa – tj. z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz.U. 1992 nr 36 poz. 155 z późn. zm.)

Wychowanek Przedszkola nr 13 uczestniczy w zajęciach z religii w wyniku życzenia rodzica złożonego w formie oświadczenia na zasadzie dobrowolności.

Zgodnie §3 ust.3 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach, przedszkole jest zobowiązane zapewnić w czasie trwania religii opiekę lub zajęcia wychowawcze dzieciom, którzy nie korzystają z religii w przedszkolu.

Przedszkole organizując zajęcia nauki religii w dniu 09.10.2014 r. na terenie parafii kościoła rzymskokatolickiego zapewniło na terenie przedszkola opiekę i zajęcia wychowawcze dla dzieci nie uczestniczących w nauce religii.

Ponadto informuje, że Przedszkole nr 13 w Gdyni aktywnie i systematycznie współpracuje z instytucjami działającymi w środowisku lokalnym.

Ewaluacja zewnętrzna prowadzona przez wizytatorów Kuratorium Oświaty i Wychowania w Gdańsku roku 2014 badająca funkcjonowanie przedszkola w obszarach wyznaczonych przez wymagania państwa bardzo wysoko oceniła przedszkole, przyznając najwyższy stopień – poziom A spełnienia wymagań w obszarze - Wykorzystywane są zasoby przedszkola i środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju.

Jesteśmy placówką aktywnie współpracującą z rodzicami, rodzice są partnerami przedszkola, mają prawo do wyrażania opinii w każdej sprawie związanej z funkcjonowaniem placówki.

Zapraszam rodziców, którzy za pośrednictwem – Fundacji Wolność od Religii - wyrazili swoją troskę o uczucia dzieci nieuczestniczące na lekcje religii do rozmowy i współpracy na terenie przedszkola.

Z poważaniem

Dyrektor
Przedszkola Nr 13

mgr Elżbieta Smolna

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ
DEPARTAMENT KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO I WYCHOWANIA

Warszawa, 03 listopada 2014 r.

DKOW.WEPW.5024.84.2014

Pani
Dorota Wójcik
Prezeska Fundacji Wolność od Religii
ul. Fryderyka Chopina 41/2
20-023 Lublin

Szanowna Pani Prezesko,

Odpowiadając na pismo z 9 września br. przedstawiam następujące wyjaśnienia:

Wszelkie zajęcia wykraczające poza realizację podstawy programowej, a więc m.in. udział uczniów w uroczystościach kościelnych, powinny odbywać się za zgodą rodziców. Ich reprezentantem są rady rodziców i to z nimi dyrektorzy szkół powinni konsultować uczestniczenie uczniów w praktykach religijnych. Dyrektorzy powinni także za każdym razem zaznaczyć dobrowolność udziału w tych praktykach uczniów i nauczycieli.

Dyrektor może zwrócić się do nauczycieli – z poszanowaniem ich wolności sumienia i wyznania - o zapewnienie uczniom opieki w czasie ich przemieszczania się ze szkoły do miejsca, w których organizowane są wspomniane uroczystości kościelne. Uczniowie, którzy pozostają w tym czasie w szkole, też muszą mieć zapewnioną opiekę.

Jednocześnie przypominam, że art. 53 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* gwarantuje każdemu obywatelowi wolność sumienia i wyznania. Zadaniem szkoły jest respektowanie tych praw m.in. przez kształtowanie tolerancji i poszanowania dla osób o różnych światopoglądach i wyznaniach. Trzeba przy tym pamiętać, że nauczanie i wychowanie w polskim systemie oświaty - respektując chrześcijański system wartości - za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki.

Z poważaniem
Anna Wesółwska

Anna Wesółwska
DYREKTOR DEPARTAMENTU

Do wiadomości

- Rzecznik Praw Dziecka
- Rzecznik Praw Obywatelskich